

Op reportage in Noord-Uganda gidsen de partners van Broederlijk Delen ons door het alledaagse leven

Donkerrood Uganda

Heropleving kinderoffers en hekserij vindt voedingsbodem in armoede

- ▶ Heksendokters buiten de angst van mensen financieel uit
- ▶ Kindermoorden worden vaak gemaskeerd als offers
- ▶ Noord-Uganda is moreel ontwricht door jarenlange burgeroorlog

Erik DE SMET

Al jaren is Uganda in de greep van kindermoorden, waarbij alles erop wijst dat ze werden geofferd in het kader van heksenrituelen. Posters waarschuwen ervoor, kranten berichten erover.

Brian Ayo van de mensenrechtenorganisatie FAPAD, partner van Broederlijk Delen in Noord-Uganda, brengt ons naar het erf van *mzee* (Swahili voor 'oude man') Wilberto Utiti. Die vertelt over het lot van zijn driejarige kleinzoon Geoffrey.

„Mijn schoondochter Christine liet Geoffrey alleen toen ze water ging halen”, zegt Utiti op vlakke toon. „Bij haar terugkeer was de jongen verdwenen. Drie dagen lang zochten we de buurt af, tot een visser zijn lichaam vond in een moeras verderop. Zijn keel was doorgesneden en zijn geslachtsdelen waren verwijderd.”

De grootvader toont ons een foto van het verminkte lijkje. Alles wees op een kinderoffer: een heksendokter gaf iemand de opdracht een kind te doden om kracht op te doen en succesvol en rijk te worden. Daarom ook nemen de moordenaars de geslachtsdelen of de ingewanden van hun slachtoffer mee.

FAPAD stelde tien dossiers samen, al blijkt het bijzonder moeilijk om het onderscheid te maken tussen heuse kinderoffers en ordinaire moorden. Als er een kind verdwijnt, steken meteen geruchten over offers de kop op. Uit angst laten ouders hun zonen besnijden en bij hun dochters gaatjes in de oren schieten, opdat ze 'onzuiver' zouden zijn.

De familie van Utiti heeft een vermoeden wie de moord gepleegd kan hebben. Jarenlang verkeerde de streek in de greep

In Uganda worden meer kinderen geboren dan op de meeste plekken in de wereld. © Griet Hendrickx

van de rebellie van Joseph Kony en diens Verzetsleger van de Heer. Dat ontvoerde duizenden minderjarigen met de bedoeling hen in de strijd te werpen als kindsoldaten. Het Ugandese leger antwoordde daarop met de verplaatsing van zowat de hele bevolking naar kampen in veiliger gebied.

„Velen in deze streek groeiden op in kampen en kenden nooit vrede”

Toen Utiti en zijn zonen in 2006 terugkeerden naar hun land en hun woonst, bleken daar tot hun ontsteltenis anderen hun intrek te hebben genomen: een soldaat die in Zuid-Sudan had gevochten en zijn familie. Overleg haalde niets uit en samen met

FAPAD spande Utiti een rechtszaak aan, waarop hun tegenstrever zwoer een van hen te doden. De politie pakte de man in kwestie op, maar moest hem uiteindelijk weer vrijlaten bij gebrek aan bewijzen. Utiti's familie leeft nu voortdurend in angst.

Politiechef Patrick Omara telde vorig jaar twee kinderoffers in zijn district. Bij een driejarig meisje was de tong uitgesneden, een jongetje werd zonder ledematen aangetroffen tussen de maniokplanten. Volgens de politiechef ligt armoede aan de basis van die moorden. Wanhopige mensen laten zich op sleeptouw nemen door bijgeloof, bijvoorbeeld dat door bloed te sprenken je aarde vruchtbaar zal worden. Het feit dat vele families tot twintig jaar doorbrachten in kampen ontwrichtte de samenleving in Noord-Uganda volledig.

Conflicten over landbezit verergeren de zaak. De politie vermoedt dat moorden in het kader van vetes om grond niet zelden worden gemaskeerd als offers.

Zoals we zelf konden vaststellen, beschikken politie en gerecht in Noord-Uganda niet over voldoende middelen. FAPAD is verbolgen dat al wie een klacht indient eerst een forse som op tafel moet leggen. Dat komt een eerlijke rechtsbedeling niet ten goede.

George Ogwal, priester en directeur van de diocesane Caritas, eveneens een partner van Broederlijk Delen, beaamt de ontwrichting van de streek. „Ontwikkeling vergt ook morele opvoeding. Velen in deze streek groeiden op in de kampen en kenden nooit vrede. Van oudsher geloven ze hier dat mensen be-

zeten zijn door geesten. Ze geloven ook in *juju*, hekserij. In onze weduwengroep vangen we vrouwen op die door hun schoonfamilie werden beschuldigd van hekserij om hen van hun grond te kunnen verdrijven. Mensen gaan ook ten rade bij toverdokters. Een missionaris leerde van de tovenaars dat die de mensen maar wat wijsmaken. Voor hen is hekserij gewoon business en daarom houden ze de angst bewust levend.”

Priester George ziet echter een ommekeer. Wanneer ze problemen hebben, keren mensen zich af van dergelijke praktijken en richten ze zich almaar vaker op het gebed en tot organisaties.

Meer foto's van onze Ugandareis vindt u op www.facebook.com/kerkenleven.